

3. Si vero sacramentum, de cujus conditionata repetitione quaeritur, non ita necessarium est, perpendi debet: 1) quam probabile sive

fuisse legitime collatum; quibusdam tamen casibus exceptis, in quibus singulis perpendis circumstantiis, attenda peritia et probitate catechistae, cui tamen fiducia non est nimis facile concedenda, fieri potest, ut nullum prorsus probabile dubium circa validitatem baptismi oriatur, etiamsi non adfuerint duo testes. 3. Catechista infantem aliquem baptizaturus testes, quotiescunque poterit, advocare tenebitur dabitque operam, ut testes apprime noscant, quatenam sint conditiones ad hujus sacramenti validitatem requisitae. 4. Pueros a catechista fide digno baptizatos non licebit missionario sub conditione rebaptizare, si praedicta exhibeantur testimonia, nec ulli pateat suspitioni testium sinceritas." 8. Sept. 1869.

B. De baptismo eorum, qui ab heterodoxis baptizati sunt, daturus sum praescripta Concilii plen. Baltim. II. art. 240 et 241 ex Coll. Lac. t. III. col. 461.: „240. Haeretici autem plerique quum de baptismo parum recte sentiant, eumque merae caerimoniae loco habeant, quae nihil ad animae salutem consequendam juvet, ritus quosdam, qui maximi momenti sunt, et sine quibus haud consistit sacramenti ratio, negligere saepissime solent. Ideoque eos, quos singularis Dei gratia ex illorum castris evocat atque educit, quum Ecclesiae nomen dant, iterum baptizari fere semper oportet. Neque tamen omnes ab haereticis olim baptizati, statim temere a sacerdote, ad quem accedant, iterum baptizari debent. Hoc enim fieri vetatur, dummodo non adsit probabile dubium invaliditatis baptismi. Neque de omnibus, nullo discrimine, per principia quaedam, ut ajunt, generalia judicandum est: sed in singulos, qui oblato fuerint, casus, non levi quidem aut perfunctorio, sed diligenti examine, inquirendum est explorandumque, num in singulis servata fuerit debita materia ac forma. Quod postulat tum Sacramenti dignitas, tum verba ipsa legis ecclesiasticae, quae Roma paucos ante annos ad nos transmissa fuit. Si post accuratum examen, aliquid necessarium defuisse constet, baptismus absolute iteretur; si dubium aliquod adhuc supersit, iteretur adjecta conditione; si denique, perpensis omnibus, nihil omnino Sacramenti substantiae defuisse appareat, baptismum iterare ne quis audeat, aut per alium iterare sinat. Secus enim contrahitur illa labe et macula, quam *irregularitatis* nomine Theologi appellant.

241. Quod idem dicendum est, si forte dubium de valore baptismi ab obstetrice, aut alia persona laica administrati excitatum fuerit. Non illico, ob exortum dubium, iterandus est baptismus; sed tota res caute et diligenter investiganda, et testimonio eorum, qui interfuerunt, definienda. Qua in re monet Benedictus XIV, unum testem fide dignum sufficere ad validitatem baptismi probandam."

Paucas notas adjicio: 1. Verissime dicitur, in singulis casibus diligenti examine inquirendum esse, num servata fuerit debita materia et forma. Id enim etiam postea anno 1878 generali edicto S. Officium denuo inculcavit. Verum non meâ tantum sententiâ, sed ipsius Sae Congr. de Propag. F. judicio (cf. S. C. epistola ad Vicar. Ap. Mayssuriensem in Collect. Lac. t. VI col. 698), illud „diligens examen" intelligitur plane: *prout adjuncta ferant*; atque suprema lex semper esse debet, ut aeterna salus hominis in tuto collocetur. Quapropter etiam tum PP. Americani, tum S. Officium addiderunt: si *aliquod* dubium supersit, baptismum esse sub conditione iterandum. 2. Ut autem diversorum adjunctorum discrimen explicem, propono exemplum. Sume matrem vel cognatum aliquem infantis patris acatholici offerre tibi illum infantem baptizatum suo modo ab heterodoxo ministro: nisi nunc eum catholico ritu sub conditione rebaptizes, summum periculum esse, ne maneat infans in illo statu, imo quoniam testimonium catholici baptismi postea, si adoleverit, habere non possit, spem catholicae educationis vix adfore, alioquin esse futuram. Ex ritu consueto heterodoxorum non potes omne dubium validi baptismi excludere; testes peracti baptismi vel non habes praesentes, vel habebis solum heterodoxos qui contra suae sectae ministellum sane difficulter dicturi sint testimonium. Num putaverimus, ecclesiasticam legem seu potius legem divinam — siquidem Ecclesia solum

improbabile sit dubium de valore; 2) quanto bono suscipiens, si forte sacramentum invalidum sit, privetur; 3) quanto incommodo sit sacramenti repetitio ministro: ex quibus omnibus perpensis judicari debet, utrum repetendi obligatio adsit necne; utrum obligatio, si adest, levis sit, an gravis.

Omitti igitur facilius potest repetitio confirmationis, subdiaconatus, diaconatus, etiam extremae unctionis quae aegroti *rationis compoti* simul cum aliis sacramentis *indubie* collatis administrata est, saltem si ex una parte dubia unctionis collatio tamen valde probabiliter valida fuit, et ex altera parte ministro incommodum non leve ex repetitione oriturum est.

Caput IV.

De ministro sacramentorum.

Minister sacramentorum ille est, qui ritum sacrum a Christo institutum ejus nomine peragit. Non omnium sacramentorum idem est minister. De quo confer, quae in singulis sacramentis notantur.

Minister, ut *valide* sacramentum conferat, non modo pro diversis sacramentis ut debita potestate instructus sit et ut materiam et formam a Christo determinatam adhibeat necesse est; sed debet etiam omnino 1) humano modo illam sacram actionem peragere, quia Apostoli et proin omnes ministri sacramentorum deputati atque mandatarii Christi sunt; mandatarius autem nihil agit, nisi agat modo humano; debet 2) in persona Christi eam actionem perficere: quod etiam ex notione mandatarii sequitur. Nam ritus ille non habet vim sanctificandi, quatenus est illa externa actio, sed quatenus est actio a Christo instituta et exercetur Christi nomine. Christi enim actionem, etiam per mandatarii ministerium exhibitam, Pater coelestis adeo aestimat, et secundum Filii sui voluntatem ita accipit, ut propter illam gratiae dona ab eodem Christo determinata hominibus conferat.

Ut vero *licite* minister procedat, praeter debitam subjectionem erga Ecclesiam atque ecclesiasticos Superiores debet in statu gratiae existere.

Quae ut accuratius pro fine nostro tractentur, agendum est singillatim de attentione, intentione, probitate ministri; dein de obligatione ministrandi aut denegandi sacramenta.

explicat hac in re, quid sit divini juris — prohibere, quominus hic et nunc infantuli illius baptismus in tuto collocetur, an potius, eam vehementer urgere ut, omissa ulteriore inquisitione, statim conditionata repetitione baptismus certus evadat? 3. Pro America igitur plane puto, nunquam haberi sufficientem certitudinem baptismi rite collati, nisi forte in singulari casu habeas testes catholicos fide omnino dignos, qui tanquam testes de visu certo affirmant, hoc et illo modo se vidisse baptismum hunc particularem conferri. Nam alioqui ne ipsi quidem earum sectarum Episcopi, qui secundum rituales suas leges omnia in baptizando necessaria servare debeant, re ipsa essentialia servant, ut ex aliorum relatione compertum habeo: quodsi ita est, quomodo apud alios ad certitudinem validi baptismi unquam pervenies?

§ 1.

De attentione in Sacramentis administrandis necessaria.

21 Attentio est mentis applicatio ad ea, quae aguntur: de qua pauca.

I. Ad valorem sacramenti non alia requiritur attentio, nisi quae sufficit, ut cum debita intentione materia et forma rite ponantur.

Id autem etiam cum plena distractione fieri posse, non est dubium: S. Alph. l. 6 n. 14, Suarez in *III. p. S. Thom.* d. 13 sect. 3. S. Alph. l. c. dicit, opinionem, quae attentionem actualem ad valorem requireret, esse prorsus singularem, eamque a nemine defendi.

II. Attamen voluntaria distractio peccatum est, atque voluntaria distractione inter orandum multo gravius, sed veniale peccatum *per se* non excedit, nisi accedat grave periculum errorem essentialem vel utcumque notabilem committendi. Imo in ipso S. Eucharistiae confectione, si ultra solam consecrationem distractio non producitur, non graviter peccare sacerdotem distractum, complures scriptores, aliis quidem contradicentibus, docent, idque revera satis probabiliter, ut Quarti p. l. tit. 16 dub. 5, Lacroix l. 6 p. 2 n. 443, Mazzotta de *Euch.* omnino in fine, alii.

§ 2.

De intentione in administrandis Sacramentis necessaria.

22 Intentio quid sit et quotuplex distinguatur, in vol. I. n. 4 de actibus humanis tractantes de *voluntario* exposuimus. Verum quum, quae ibi dicta sunt, non minimam applicationem in sacramentis habeant, ea, quae ibi dixi, non nihil illustrari debent.

I. Distingui intentionem ratione sui ipsius, seu secundum diversum modum, quo se ad actus humanos habet, in actualem, virtuales, habituales, interpretativam, l. c. vol. I. n. 4 habes expositum. Inter alia fac attendas, non actionem humanam propriam, at actionem alienam ejusque effectum *circa me* productum mihi voluntarium esse posse intentione etiam interpretativa. Verum ut ita re ipsa sit, interpretativam intentionem debes sumere pro *habituali implicita*, i. e. debet existere meus actus antea habitus nec retractatus, quo *non expresse* quidem illud opus voluerim, quod circa me exercetur, attamen *implicite* tamquam in alio objecto a me volito contentum. Haec attendas velim, quando postea agetur de subjecto sacramentorum.

Intentionem igitur *actualem* habet, qui v. g. alterum baptizat sive absolvit attendens quid faciat; eamque habet *reflexam*, si baptizando simul novo mentis actu cogitat, se baptizare, *directam*, si sine tali distincta cogitatione sciens et volens baptizat.

Intentionem *virtualem* ille habet, qui distractus e. g. absolvit, at virtute illius voluntatis, qua ad confessiones excipiendas ecclesiam adiit ibique manet; similiter ille, qui mane exit ad laborandum pro alenda familia, postea semper hanc virtuales alendae familiae intentionem in suo labore habet, etsi non jam de ea cogitet.

Intentionem *habitualement* habet is, qui alteri aliquid mandavit, sed eo tempore, quo mandatarius mandatum exsequitur, nihil amplius de eo cogitat, vel etiam sibi conscius non est: aut qui optavit, ut ante mortem suam baptizaretur, neque hoc desiderium retractavit, habituales intentionem baptismi habet, quando nunc sensibus destitutus in mortis periculo jacet.

Si vero nunquam hoc desiderium expresse habuit, attamen habiturus esset, si de eo cogitatio incidere vel incidisset, interpretativam dicitur habere baptismi intentionem. Quae ut *vera* intentio dicatur, debuit baptismus recipiendus in alio objecto expresse aliquando intento seu desiderato satis esse contentus. Quod num et quando obtineat, non est hujus loci inquirere.

2. Distinguitur intentio *ratione objecti*, seu diversi modi, quo objectum²³ menti obversatur: 1) intentio *clara et confusa*, prout objectum, in quod voluntas fertur, clare menti obversatur, aut non ita; 2) intentio *determinata et indeterminata*, prout res volita certa et definita est, aut sub notione vaga, indeterminata concipitur: v. g. qui hunc hominem, aut totam hanc multitudinem absolvere vult, determinatam intentionem habet; qui vero ex septem hominibus aliquem, tres etc. absolvere vellet, non determinans, quos: *indeterminatam* haberet intentionem; 3) intentio *explicita et implicita*, ut jam supra dictum est.

3. Distinguitur intentio *ratione modi*, quo voluntatis actus in objectum fertur: 1) in *absolutam et conditionatam*, prout independentem ab aliquo eventu vel circumstantia apposita voluntas objectum amplectitur, aut dependentem; 2) in *directam et indirectam* (vel etiam intentionem „in causa“): de quo vide, quae vol. I. n. 11 sqq. dicta sunt.

His praenotatis, jam videndum est, quaenam intentio in administrandis sacramentis requiratur, utpote ponendis nomine Christi atque humano modo.

I. Ut valeat sacramentum, non requiritur intentio actualis, sed sufficit virtualis; non sufficit habitualis, minus etiam interpretativa. Suarez in *III. p. S. Thom.* disp. 13 sect. 3 ait: „quod virtualis intentio sufficiat, probatur primo ex usu atque adeo *ex consensu totius Ecclesiae*“, Lugo de *sacram.* disp. 8 n. 74 dicit: „certum est apud omnes“; idem S. Alph. l. 6. n. 18 aliique. — Quod habitualis intentio non sufficiat, supra jam explicatum est vol. I. n. 4.

II. Ratione objecti, quod intendi debet, et ratione modi, quo ritus *ut sacer* poni debet, requiritur et sufficit ad valorem sacramenti, ut *in confuso* et, ut dicitur, *reductive* minister in persona Christi agere velit, seu ut ritum et *aliquo modo qua sacrum* exercere intendat, neque contraria aliqua voluntate positive nolit eum *qua a Christo institutum* peragere.

III. Ratione modi, quo voluntas ferri debeat in suam actionem,²⁵ dicendum est, licere ex gravi causa conditionatam intentionem habere, non vero sine causa, — id quod in singulis sacramentis fusius exponetur, — non tantum in sacramentis repetendis, sed etiam nunc primo ponendis, *determinatam* vero intentionem circa materiam et circa subjectum prorsus requiri, ita ut, si aliter fiat, nihil a ministro efficiatur.

Plenior explicatio. Ad I. 1. Intentio actualis optima quidem est, et ob reverentiam sacrae actionis pro viribus curanda: nihilominus ad valorem non requiritur, quia quae ex virtuali intentione fiunt, vere a voluntate tamquam causa emanant. Et revera, nisi haec sufficeret in humanis actionibus, de innumerabilium actionum libertate et valore actum esset; pleraque enim negotia virtuali tantum intentione, si minus suscipiuntur, tamen continuantur et finiuntur.

2. Si quando dicitur, habitualement intentionem sufficere, ut actio sit humana, sciendum est, ab aliquibus eam vocari intentionem habitualement, quam supra virtualement diximus, videlicet intentionem habitam et etiamnunc in aliquo effectu et vi, quam exerceat, perdurantem. Cf. S. Thom. III. q. 64 art. 8 ad 3; hac vero aetate communius voces sumuntur, ut superius explicatum est.

²⁶ Ad II. 1. Etsi aliquo modo minister ut Christi mandatarius agere atque agere velle debet, tamen 1) non requiritur, ut minister reflexe et expresse intendat agere nomine Christi: S. Alph. n. 21 et 22; 2) non requiritur, ut minister expresse intendat agere nomine Ecclesiae catholicae, seu ut Ecclesia catholica agi vult. S. Alph. ib.

Sine dubio illae intentiones optima sunt et sufficientissima. Qui vero illas intentiones non tantum non expresse haberet, sed e contrario eas positiva et praevalemente voluntate excluderet, is utique sacramentum nullum conficeret: nam sic volendo, seu potius nolendo, omnem voluntatem se gerendi ut Christi mandatarium et instrumentum excluderet ita ut ne reductive quidem eam haberet. Quo fieret, ut actio illa maneret mere inermis et materialis ritus, qui a Deo ut actio a Christo per suum ministrum posita non assumeretur.

2. Atque adeo ne illa quidem intentio omnino requiritur, qua velit minister exercere ritum, quem ipse pro sacro et gratiae efficaci habet, modo velit eum ritum, quem scit ab aliis haberi pro sacro, ita peragere, uti ab aliis pro sacro habeatur.

Id ex certa et constanti praxi et doctrina Ecclesiae eruitur. Nunquam enim propter eam solam rationem v. g. baptismum iteravit, aut iterari permisit, quod ab haereticis aut infidelibus collatus esset, qui vim et sanctitatem baptismi non agnoscerent. Hac de re optime Suarez de sacr. disp. 13 sect. 2: „Dicendum est, requiri intentionem faciendi sacramentum vel sub hoc conceptu, vel sub aliqua ratione confusa et communi seu aequivalenti, sc. intendendo facere, quod Christus instituit, vel quod Christiani faciunt, vel aliquid simile: quilibet enim ex his modis intentionis absque controversia sufficit, et reperiri potest in haeretico vel alio infideli.“

Quare sola haeresis vel infidelitas per se nunquam est sufficiens ratio de intentione requisita dubitandi; at si alia indicia accedunt, ut odium christiani nominis, quod e. g. in homine Judaeo alterove similis conditionis saepe merito suspicari possumus, intentio debita num adfuerit ac sacramentum verum reddiderit, rationabiliter in dubium vocatur.

3. Certe non conficitur sacramentum ab eo, qui ritum externum quidem totum peragit, sed mere ex alio fine, v. g. mere joci, irrisionis causa, exercitii gratia.

4. Quaestio olim acriter disputata ea est, num sufficiat ritum externum serio quidem ponere atque in iis adjunctis, ex quibus externe tamquam sacer ritus appareat, at simul, quamquam sola mente, voluntatem gerere, nolo sacramentum conficere, aut simile quid. Quam quaestionem breviter, nomine non adeo perspicuo, ita proponebant: „utrum sufficeret intentio mere externa, an interna requireretur.“

Sufficere illam externam, propugnabant Ambros. Catharinus alique post eum; negabant alii plerique, idque hodie fit longe communius. Vide S. Alph. l. c. n. 23; Lugo disp. 8 n. 15, Vasquez disp. 138 n. 35, Suarez d. 13 sect. 2 vocant hanc „communem“, opinionem Catharini falsam, et haereticorum errori proximam; Ben. XIV. de syn. dioec. l. 7 cap. 4 n. 8 mitius quidem loquitur, nihilominus isti opinioni „grave vulnus inflictum esse thesi 28 ab Alex. VIII. damnata“ dicit. Ratio brevis, cur externa illa intentio sufficere non possit, ea est, quia in voluntate hominis (ministri) positum est, utrum suo tantum nomine agere, an personam alterius, Christi sc., in externo ritu exercendo induere velit. Posterius si excluditur, non conficitur sacramentum; excluditur autem ab eo, qui intentionem illam mere externam habet. Cf. hac de re Morgott *Minister sacramentorum*, german. conscr. Friburgi 1886.

Ad III. 1. Licitam, imo necessariam aliquando esse conditionatam sacramentorum collationem ex ipso Rituali Romano probatur, quod suis locis conditionem apponendam exprimit.

Quando igitur sacramentum conditionate confertur, verbis conditionem exprimere, plerumque convenit; imo ubi ex Rituali sic praescribitur, id agi debet, alias tamen per se sufficit, sola mente conditionem concipere.

2. Conditio vero, quae apponitur, debet esse de praeterito aut de praesenti, non de futuro. Quo fit, ut ritus sacramentalis aut statim evadat verum et validum sacramentum, aut vi et valore destituatur, prout nimirum conditio verificatur, aut non verificatur. — Conditio de futuro, etsi postea verificetur, communiter ritum sacramentalem relinquit nullum et inanem; nam ministri est, ritum externum qua efficacem ponere, non alterius, a quo pendeat, utrum conditio apposita verificetur neene. Videlicet minister nequit alteri illum influxum in ritum sacramentalem concedere, ut pro illius arbitrio evadat gratiae efficax aut inefficax, sed minister ipse id secundum Christi institutionem peragere debet.

Excipitur ab hac regula de conditione rei futurae sacramentum *matrimonii*; quod validum evadere potest impleta conditione de futuro. Quamquam enim generatim non licet sic matrimonium contrahere, valori tamen ex se non obstat, quoniam hoc sacramentum omnino naturam contractus humani sequitur.

3. In plerisque circumstantiis, in quibus fit conditionata sacramentorum administratio, quoad effectum nihil interest, utrum conditio apponatur neene. Conditio enim apposita seu apponenda plerumque versatur circa rem, cujus defectus si accidit, ex sese essentiali defectum contra sacramenti valorem inducit. E. g. sive in moribundo absolvendo vel ungerendo addis conditionem: „si vivis“, in baptizando: „si nondum baptizatus es“, sive non addis: deficiente vita, aut in altero exemplo existente priore baptismo valido, tamen nihil efficit.

Ratio igitur, cur conditio sive verbis, sive saltem mente exprimatur, potius est reverentia sacro ritui a Christo instituto debita, ita ut minister protestetur, sibi, deficiente necessaria conditione, in animo non esse ipsum tentamen nomine Christi agendi facere: quo magis absit ab omni rei sacrae profanatione.

²⁹ 4. Ex quibus facile etiam communis regula pro conditionata sacramentorum collatione eruitur:

Regula 1: *Conditionate*, non absolute, conferri debet sacramentum, si confertur, quoties rationabile dubium adest, an aliquid desit, quod ad sacramenti valorem necessario requiritur aut praerequiritur.

Regula 2: *Debet autem conferri* sacramentum, quamquam conditionate, si sacramentum absolute negatum hominem periculo gravis damni exponat, aut magni boni privationis, maxime si apud ipsum non est, periculum illud avertere dubiumque circa sacramenti valorem auferre. Ceterum accuratiora vide in singulis sacramentis.

5. Quod ad determinationem materiae et subjecti attinet, saepe difficile vel impossibile est, eam ab ipsa actione excludere; aliquando tamen haec determinatio non ex ipsa actione, sed aliunde peti et praevie fieri debet.

Error autem in persona plerumque valori sacramenti non obstat, neque necessariam determinationem atque intentionem destruit. Nam si quem absolvo, sive baptizo, quem, quum sit puer, putavi puellam esse, intentio praevalens et primaria determinata erat ad *praesentem* hominem; error igitur, quem commisi, mere concomitans et extraneus erat, nisi forte — id quod generatim minime fieri debet — intentionem meam ad certam aliquam personam aliam restrinxissem.

³⁰ Scholion. Ut quae ad intentionem pertinent, compleantur, aliquid addendum est de eo, qui plures intentiones sibi invicem contrarias habet. Nimirum indagandum est de *principali* et *praevalenti* voluntate. Quae si recta et sufficiens fuit, sacramentum pro valido habendum est; si sacramento ejusve essentiae opposita certo erat, sacramentum omnino pro invalido haberi debet; si dubium manet, quaenam voluntatis intentio praevaluerit, sacramentum utpote dubie validum pro circumstantiis conditionate repeti debet.

Unde judicandum est v. g., num valeat matrimonium ejus, qui illud solubile esse putans, ut solubile inire voluit; num valeat baptismus ejus, qui baptizare quidem voluit, sed noluit se Ecclesiae Romano-catholicae conformare, aut positive noluit infantem baptizandum subicere auctoritati Romani Pontificis. Cf. supra n. 26, Mazzotta *de sacr. in gen.* q. 2 cap. 2 fere circa finem, S. Alph. l. 6 n. 24, Lugo d. 8 n. 120 sqq.

§ 3.

De modo et ritu conferendi Sacramenta.

³¹ Minister, ut irreprehensibilem se exhibeat in sacramentis administrandis, non solum ad eorum valorem attendere debet, sed etiam ad reverentiam et decentiam sanctissimis illis actionibus debitam.

Quare 1) omnia peragere debet secundum praecepta Ecclesiae, cujus est in dignam et convenientem sacramentorum tractationem invigilare; 2) debet ipse dignus esse, qui personam Christi exhibeat; 3) debet discernere, quibus conferat, quibus neget sacramenta, ne margaritas projiciat ante porcos.

Quare deinceps agendum nobis est: de modo et ritu administrandi sacramenta, de fide et probitate ministri, de officio conferendi et negandi sacramenta. De priore puncto hinc pauca dicturi sumus, de aliis in sequentibus §§ plura.

I. De modo igitur conferendi sacramenta vix aliud dicendum est in genere, nisi omnia peragi debere secundum praescriptum Ritualis¹. Rituale autem Romanum, aut quod Romano conforme est, in latina Ecclesia pro norma legitima haberi debet.

S. R. C. saepius dixit „illos solos libros adhibendos et in illis tantum benedictionibus, quae Rituali Romano sunt conformes, nec alios adhibendos esse, dummodo non constet ab hac S. Congreg. fuisse approbatos“: ita 7. Apr. 1832 23. Maj. 1835 Gard. ed. 3. Rom. n. 4681 ad 5, n. 4748 ad 9.

Amplam autem collectionem diversarum benedictionum invenies in Ritualis Romani nova editione *cum appendice*.

II. Vestes sacrae, nisi necessitas urgeat, pro sacramentis conferendis sunt generatim superpelliceum et stola.

In sacramento poenitentiae sola stola per se sufficit, ut ex Rituali colligitur; imo quando consuetudo id fert, ne absolutum quidem praecceptum stolae adhibendae est; potest nihilominus Episcopus — ut S. R. C. monuit — etiam pro poenitentiae sacramento usum stolae et superpellicei *praescribere*.

§ 4.

De probitate ministri seu de statu gratiae Sacramentorum ministro necessario.

I. Ut minister in sacris functionibus, maxime in ipsis sacramentis³² administrandis, licite procedat, ipse in statu gratiae esse debet.

In statu igitur peccati sacras functiones exercere, nisi necessitas et angustiae temporis excusent, propter quas ministro impossibile videatur reconciliationem cum Deo prius peragere, peccatum est. Irreverentiam enim committit, qui nomine Christi Ecclesiaeque cum Deo pro salute hominum agit, dum ipse Dei inimicus est.

II. Si quis ergo sacramentum administraturus (aliamve sacram functionem exerciturus) peccati mortalis sibi conscius est, saltem per contritionem praemissam se cum Deo reconciliare tenetur, idque ut

¹ Quae vero in Rituali Romano continentur, partim esse praecepta gravia, partim levia, partim regulas tantum directivas, idque sive ex verbis, sive ex ipsa re intelligi debere: vix est, quod dicam.

per solam contritionem fiat, etiam sufficit — excepta S. Eucharistiae confectione — ut certum est ex Rituali R. (cf. *rubricas de sacr. in gen.*). Sic etiam S. Alph., Suarez alique contra paucos aliter sentientes; imo secundum S. Alph. l. 6 n. 34 cum Suarez *de sacr. disp.* 16 sect. 3, Sporer, Elbel, Lacroix multisque aliis „sufficit contritio prudenter existimata“.

Ad SS. Eucharistiam vero sive conficiendam sive sumendam sacramentali confessione et absolutione opus est. Trid. sess. 13 cap. 7.

III. De gravitate autem peccati, ut certa et indubitata ab opinionibus controversis et incertis distinguamus, haec regula esse potest:

„Grave peccatum committit ille, qui ut minister consecratus sacramentum conficit cum conscientia mortalis peccati, neque tamen, ut in n. I. notatum est, angustiis temporis et necessitate excusatur.“

Reliqua, quae in hac regula non continentur, non possunt practice mortale peccatum dici, siquidem a pluribus iisque gravibus theologis id negatur. Attamen veniale peccatum idque pro circumstantiis plus minusve grave etiam alias committi, dubitari non debet.

³³ **Uberior explicatio**, praesertim n. III. 1. Controversia est, utrum *quilibet*, qui sacramentum administrat, quando hoc in statu peccati faciat, graviter peccet, an solum *minister consecratus* sacramentum conficiens. Practice id reducitur ad solas hasce quaestiones: 1) utrum distributio S. Eucharistiae etiam comprehendatur, 2) utrum baptismus necessitatis, an contra: alia sacramenta omnia — de matrimonio singularis subest ratio¹ — a solo ministro consecrato administrari possunt idque confectione. Propter theoreticum dubium igitur:

1) Laicus in statu peccati baptismum necessitatis conferens non tantum propter temporis angustias a peccato gravi excusatur, si contritionem non praemittit, sed etiam propter rem ipsam objective dubiam: mea tamen opinione, id objective graviter illicitum est. Cf. S. Alph. l. c. n. 32.

2) Imo, si id tandem admittitur, non peccari graviter a laico, etiam probabiliter idem dici debet de diacono, vel sacerdote, qui in talibus adjunctis baptismum privatum more laicorum conferant, siquidem tunc non agunt ut ministri consecrati. Ita S. Thom. III. q. 64 a. 6 ad 3, S. Alph. l. c.

3) S. Communionem distribuere in statu peccati, S^o Alph. quidem l. c. n. 35 cum aliis visum est mortale peccatum esse; negant ita esse Lugo d. 8 n. 155, Vasquez alique bene multi (S. Alph. l. c. ipse saltem 15 theologos affert, qui hanc negantem sententiam aut unice docent, aut probabilem dicunt). Neque spernenda est ratio, quae Cardinalem de Lugo movit, sc. quod in illa actione minister neque

¹ Quoad matrimonium nimirum nemo administrat sacramentum, nisi qui etiam suscipiat: quare qui cum conscientia peccati mortalis matrimonium init, graviter peccat certe; dubium autem est, utrum committat peccatum grave duplicis malitiae mortalis, an unius tantum.

stricto sensu nomine Christi agat, neque instrumentaliter gratiam sanctificantem causet — quae rationes sunt, ex quibus grave peccatum committi a ministro peccatore deducitur — sed vix aliud praestet, nisi quod inanime etiam instrumentum praestare potest.

4) Minus etiam constat, graviter peccare eum, qui in statu peccati existens S. Eucharistiam tangit.

Practice igitur videri debet post factum, fueritne ministro persuasum, se graviter peccare: at dedocendus est.

5) Neque diaconus et subdiaconus, qui solemniter in Missa ministrant, si in statu peccati sunt, per hoc suum ministerium graviter peccant: S. Alph. l. c. n. 38.

6) Idem dici potest de exercitio aliarum sacrarum functionum, ut sunt consecratio vasorum, templi, sacri olei confectio: (at certe graviter peccatur ratione Missae sacrilege celebratae). S. Alph. n. 39 et 40.

7) Idem valet probabiliter de sacerdote, qui tantum *excipit* confessionem in statu peccati existens, ita tamen, ut firmiter statuatur ante absolutionem dandam contritionem elicere. Affirmant quidem graviter peccari Suarez, Escobar etc., negant Lugo, Sporer, Elbel, Lacroix, S. Alph. n. 36.

Nimirum affirmant praecipue ii theologi, qui gravitatem peccati, quod minister peccator administrando sacramentum committit, ex eo repetunt, quod minister personam Christi indigne gerat; negant ii, qui potissimam rationem gravis peccati inde repetunt, quod divinum illud donum gratiae sanctificantis, quam minister instrumentaliter producit, vilipendat et quasi commaculet.

2. Ut igitur natura illius malitiae nonnihil intelligatur, quae ab indigno ministro sacramenti contrahitur, juvat utramque explicationem dare, quam et Lugo l. c. d. 8 n. 149 sqq., et Suarez l. c. disp. 16 sect. 2, S. Thomam commentans, proponit.

Lugo haec habet: „Minister operatur in persona Christi, et operatur sanctitatem et gratiam habituales, quae sanctificat eos, quibus sacramenta conferuntur. Quum (vero) in ordine supernaturali gratia habitualis, qua homo redditur consors divinae naturae, filius Dei adoptivus, ac princeps, haeres beatitudinis coelestis, supremum locum teneat, si unionem hypostaticam excipias: negari non potest, quod gravissimam contineat indecentiam, ad ejusmodi actionem accedere, qua minister, Dei vices gerens, alios sanctificat, gratos reddit et filios Dei, in sordidissimo illo statu peccati et inimicitiae Dei. Sicut si femina aliqua, ex divino beneficio conceptura in utero suo Deum-hominem, auderet in statu peccati et inimicitiae Dei illum concipere, quis auderet temeritatem illam a culpa gravi excusare? Et tamen actio illius non . . . ita terminaretur ad unionem hypostaticam, sicut minister sacramenti actione sua tendit ad producendam ipsam filiationem Dei (adoptivam), et ad conjungendas animas strictissimo illo gratiae et adoptionis vinculo cum Deo.“¹

¹ Inde patet, Cardinalem de Lugo censere, quamlibet sacramenti confectionem in statu peccati peractam culpam esse mortalem, sive a ministro consecrato, sive ab altero fiat. Verum quum alii in explicanda illa malitia rationem a Lugo alla-